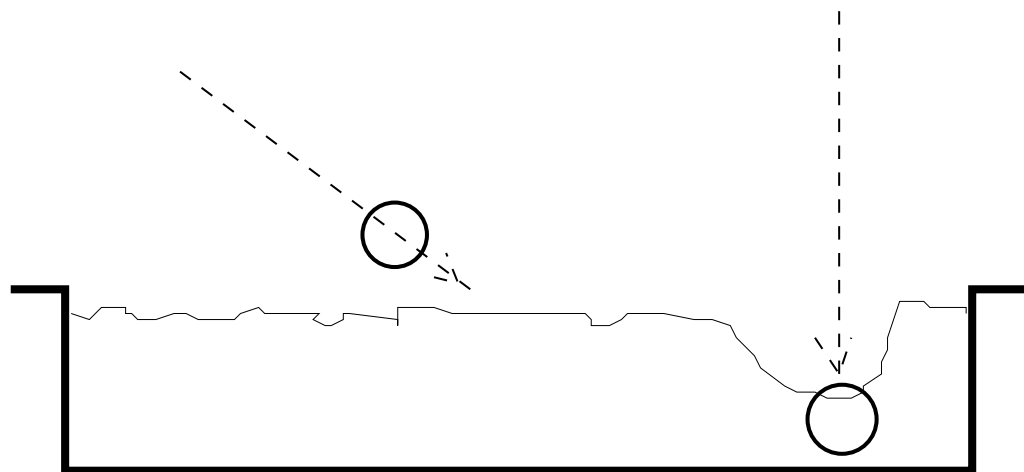

Kosmiske bumser

Af Carol Anne Oxborrow, astrofysiker, DTU Space

Kratre dukker op alle vegne i Solsystemet som en slags kosmisk bumser. Selv Jorden har stadig nogle pragteksemplarer. På de fleste planeter med atmosfærer udviskes kraterne dog hurtigt af vind, støv, regn og planter. Mindre heldige planeter uden atmosfærer beholder til gengæld deres kratre og opsamler derved et imponerende tæppe af overliggende ringe. Kraterne kan bruges til at udforske planeterne og vidner samtidig om Solsystemets voldsomme fortid.

Vi kan simulere kraterdannelse ved at bruge kugler og mel. Ganske enkelt, "taber" man glaskuglerne én af gangen i en bakke fyldt med mel, og evt. en overflade af cacao. Pas godt på IKKE at pakke pulveret sammen ellers kan kuglerne ikke trænge ned på en realistisk måde.

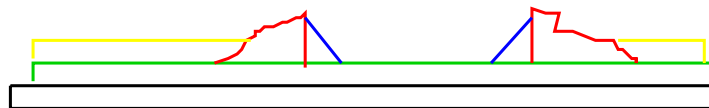
Lav forsøg med at tabe kugler fra forskellige højder for at simulere nedslag af meteoriter af forskellige størrelser. **BEMÆRK:** kraterene er altid cirkelformede selvom vi rammer skævt: det er på grund af eksplosionen som danner hullet — dens chokbølge er altid sfærisk.

Bærbare Kratere

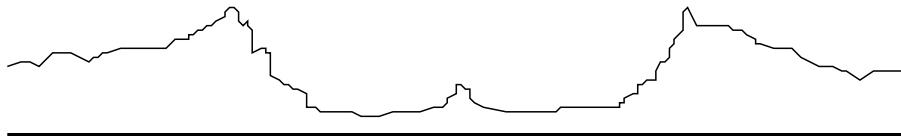
Vi kan lave vore egne kratere med trylledej (bland mel, kakao og salt med vand - tilføj vandet langsomt indtil en fast smidig konsistens er opnået). Brug et stykke pap som fundament:

1. Lav et basis lag på papstykket. (Grøn på figuren)
2. Sæt en cylinder (kop, glas etc.) på bunden og opbyg en lille mur omkring den. (Rød på figuren)
3. Fjern cylinderen og tilføj lidt dej på indersiden af muren (Blå)
4. Tilføj dej udenom krateret således at bunden indeni er lavere en bunden udenfor. (Gul)
5. Form inderbunden en smule sådan at der kommer en lille spids lige i midten af krateret.
6. Brug cylinderen som et stempel og lav ringformede terrasser på indesiden af kraterets væg.

Set i gennemsnit: KONSTRUKTION

ENDELIG PROFIL

BEMÆRK: Ujævnheder øger bare kraterens troværdighed — det gør fuldkornsmel i trylledejen også.